

Joris van Dooren

Geplatzerwaseld!

21 zijwegen in 21 wielercolumns

Voorwoord

Zo'n tien jaar geleden koerste ik ruim een half seizoen in de streek waar Tim Krabbé de inspiratie vond voor zijn fantastische boek *De Renner*.

Op een dag reed ik een koers die georganiseerd werd door E.C. Anduze, de oude club van Krabbé. Bij deze wedstrijd, die nota bene de naam *Grand Prix des Chercheurs d'Or* had meegekregen, liep ik zijn oud-ploegleider Stephan tegen het lijf, die ook voorkomt in *De Renner*. Ik herinner mij een oude, stevige en verrassend lange man met een heldere blik. Toen hij vernam dat ik uit Nederland kwam, vroeg hij direct of ik Tim Krabbé kende. "Ik heb zijn boek gelezen", antwoordde ik. "Ik vond het geweldig." De oude Stephan begon te glimmen van trots en zei: "Il l'a écrit pour moi."

Yannick en Lonneke, dit boek is voor jullie. Als er ooit iemand naar jullie toekomt en zegt dat hij het boek gelezen heeft, zeg je gewoon: "Il l'a écrit pour moi."

Heel wat mensen hebben mij geholpen bij de samenstelling van dit boek. Met het risico iemand te vergeten, waarvoor excuus, noem ik hier:

Jasper van den Broek, voor zijn vormgeving en creatieve input.
Roel van Dooren en Astrid Cevaal, voor hun steun en redactionele werkzaamheden.
Michiel van Dooren, voor tien onvergetelijke wielerjaren.
Henk en Annemieke van Dooren, voor het doorgeven van hun liefde voor de fiets.

Joris van Dooren

2009 © Joris van Dooren

Deze columns verschenen eerder op nutblog.wordpress.com en zijn geredigeerd voor deze uitgave

Fotografie: Joris van Dooren Photography
Uitzonderingen zie 'Fotoverantwoording'
(pagina 46)

Opmaak: eennegenzeven

“In die troosteloze omgeving, ... hoorde ik de voorzitter zelfs een keertje het woord ‘exposure’ zeggen.”

De ballen uit de broek

Étape 1: Monaco – Monaco: 15,5 kilomètrés

De Tour gaat vandaag van start met een proloog die volgens het leger van door zichzelf tot kenner benoemde volgers helemaal geen proloog is, vanwege te lang en te zwaar. Alle renners zijn de afgelopen week medisch doorgelicht en iedereen die niet scheel, gedrogeerd of intellectueel bevonden werd, mag zich nu drie weken lang de ballen uit de broek gaan fietsen. Hoera! Een speciaal gevoel maakt zich van mij meester, vergelijkbaar met de eerste lentedag of de avond voor Sinterklaas. De grootste pret is voorpret.

Ha, de Tour begint natuurlijk helemaal niet met de proloog, maar met de ploegenvoorstelling. Afgelopen donderdag moesten alle coureurs al een keertje opdraven om door Daniel Mangeas – de vaste speaker van *La Grande Boucle* – te worden voorgesteld aan het publiek. Een nogal merkwaardig fenomeen als je het mij vraagt. Wie gaat er nu kijken naar negen iele, ongemakkelijk kijkende mannetjes op een podium die feitelijk niks meer doen dan daar stáán?

Het komt ook door de ongelukkige kleding. Ik heb in mijn eigen wielloopbaan, die zich eerlijk gezegd voltrok op een bedenkelijk niveau, ook enkele ploegenvoorstellingen meegemaakt. Die waren zonder uitzondering te wijten aan nieuwe wielerkleding die aan ouders, familie, vrienden, de lokale pers en de dorpsgek moest worden getoond. Want er was weer een plaatselijke middenstander zo gek gekregen om de complete club te

sponsoren, zodat onze tot op de naad versleten koersbroeken konden worden vervuild voor nieuwe exemplaren. En om die middenstander enigszins het gevoel te geven dat hij zijn geld niet over de balk had gesmeten, werd een plaatselijke, schimmige feesttent afgehuurd en de ploeg aan de eigen parochie voorgesteld. In die troosteloze omgeving, waar het nog rook naar de bruiloft of de paaldansact van de avond tevoren, hoorde ik de voorzitter zelfs een keertje het woord exposure zeggen.

Daar stond je dan, met zijn tien op een rijtje, op die lekker praktische wielerschoenen. De ingehuurde speaker lulde een kwartiertje over zichzelf, haalde wat namen door elkaar en vroeg vervolgens aan onze kopman wat hij van het komende seizoen dacht. Die zei dan braaf dat de kleding prachtig was, wat ik persoonlijk nooit een echt sterk antwoord op de vraag vond. En die kleding was meestal ook helemaal niet prachtig. Kleurig, dat wel.

Het blijft sowieso geen gezicht, een wielrenner zonder fiets. Binnen een oogopslag kon het volledige publiek constateren wie van die tien linksdragend waren. Ik fietste me niet de ballen uit de broek, ik scháámde me de ballen uit de broek. En dat kon iedereen zien.

Over karpervissen en gaten graven

Étape 2: Monaco – Brignoles 187 kilomètres

Bij een treurige onderneming waar ik ooit werkte, vroeg ik mijn collega's tijdens de lunchpauze eens naar hun hobby's. Het werd angstaanjagend stil aan tafel en nogal wat ogen dwaalden af naar het systeemplafond. Na enig gepeins zei er eentje: "De kinderen." Nou zijn kinderen schattig, vermoeiend, ontwapenend of irritant, maar ze zijn natuurlijk géén hobby. Niemand die tuinierde, parachute sprong, kantkloste of desnoods de edele kunst van het buikspreken onder de knie probeerde te krijgen. Kennelijk waren mijn collega's te druk in de weer met hun werk om er nog een hobby op na te houden.

Hoe zit het dan met de Tourrenners, die geacht worden te leven als een monnik? Hebben zij naast hun veeleisende trainings- en wedstrijdschema nog tijd en energie voor een hobby? Jazeker wel! Een wielrenner fietst maximaal een uur of dertig in de week, dus dat is nog altijd niet meer dan een keurige deeltijdbaan. De rest is nauwelijks werk te noemen: beetje hangen op de bank, gevolgd door een weldadige massage van de lokale fysiotherapeut. 's Avonds vormt het opeten van de door de wielervrouw braaf bereide pasta de belangrijkste beroeps-gelieerde activiteit. Zij doet ook het voeren, verschoneren, badderen en naar bed brengen van de kinderen. Want stel je voor dat papa op zijn benen moet staan, dat is alleen maar slecht voor de vorm!

Nee, vader gaat dan liever wat konijntjes afknallen in het bos, zoals Joop

Zoetemelk graag mocht doen. Of rondjes rijden in een veel te snelle auto. Tom Boonen heeft de afgelopen jaren al meerdere sportwagens in de kreukels gereden. Karsten Kroon houdt ervan om tuinschuttingen te bouwen en vervolgens een biertje te drinken. Michael Boogerd had een hond. Net als Franck Vandenbroucke, al was diens huisdier vooral goed inzetbaar als excuus om een kast vol dopingproducten in huis te hebben. "Medicijnen voor de hond, gewoon bij de dierenarts gehaald."

Tijdens de Tour is er natuurlijk wat minder tijd voor hobby's. Alhoewel, tegenwoordig sleept elke renner een laptop mee om een beetje te bloggen, te pleesteesjunnen, wat aandeeltjes te verhandelen of een dvd'tje te draaien. Hans Teeuwen, lachen! Een enkeling leest een boek, met het risico voortaan met de bijnaam 'de student' door het wielerven te gaan.

De broertjes Andy en Frank Schleck zijn fervente vissers. Ziet u ze al zitten aan de waterkant, die twee frisse Luxemburgse broertjes, starend naar hun dobber? Beet! Waarna Frank Andy helpt om het haakje los te maken, want daar zijn oudere broers nu eenmaal voor. En zouden ze weten dat het Lac de St. Cassien, dat het peloton vanmiddag tussen Monaco en Brignoles passeert, de grootste karpers van Europa huisvest? Meer dan 25 kilo wegen ze. Twee karpers zijn samen ongeveer even zwaar als één Schleckje!

Over karpervissen en gaten graven - vervolg

De mooiste wielershobby waar ik echter ooit van hoorde, was die van een Belgische oud-renner. Die had achter zijn bij elkaar gefietste villa een flinke tuin liggen. Om de tijd te doden had hij een graafmachine gekocht. Daarmee groef hij zinloze gaten in zijn tuin, die hij ook weer dichtgooide.

Elke dag weer. Gewoon, omdat hij dat leuk vond. Geniaal.

*“Zo vlak is het
tussen Nieuwegein en
Amsterdam óók!”*

De Grote Plag en Mongolenwaaier

Étape 3: Marseille – La Grande Motte 196,5 kilomètres

De finishplaats van vandaag heet La Grande Motte. Een plaatsnaam en een plaats die wat uitleg behoeven. La Grande Motte is een nogal treurig stemmende badplaats aan de Méditerranée. Op de plek waar nu deze badplaats ligt, was veertig geleden nog niets, behalve een groeiende vraag naar toeristische faciliteiten. Architect Jean Balladur werd gevraagd om van niets iets te maken. Zoiets wordt zelden een succes en meestal een opsteker voor de lokale betonindustrie. Zo ook hier. Als het office du tourisme weinig pluspunten méér aan kan geven dan dat de flats spectaculaire vormen gekregen hebben en er veel groene ruimte aanwezig is, dan weet je het wel. Inderdaad, ook achter die spiegelijke hoogbouw is geen gemoedelijk middeleeuws haventje waar het ruikt naar versgebakken baguettes en gegrilde tonijn.

En dan de naam. La Grande Motte betekent zoveel als De Grote Plag. Is er dan veen in de buurt, of wordt er bij de ontwikkeling van zo'n semi-moderne stad maar lukraak wat gekozen? In ieder geval ligt La Grande Motte aan de grens van de Camargue, een omvangrijk moerasgebied. Daar wemelt het tussen de meertjes en rietkragen van de wilde paarden, flamingo's, zilverreigers en wat andere beesten die je in geval van nood zou kunnen barbecuen. Bovendien wordt er rijst verbouwd en zout gewonnen, zodat zelfs een complete, uitgebalanceerde maaltijd tot de mogelijkheden zou behoren.

De Fransen zijn heel, heel erg trots op de Camargue met zijn gevoelige ecosysteem. Het is daar een soort Giethoorn in het groot. Met de hele zomer lang festivals, stierengevechten en Romeinse arena's, al zullen die laatste er 's winters ook wel gewoon staan. Voor de Nederlandse bezoeker is de Camargue echter nogal saai. Zo vlak is het tussen Nieuwegein en Amsterdam óók! Toch is het best mogelijk dat een etappe door dit gebied een mooi spektakel oplevert. De wind kan namelijk zowel uit de Aigoualmassieven als over de Golfe du Lion aan komen gieren. 's Winters ijzig koud, 's zomers bloedjeheet. Met tijdens de koers kans op, hiep hiep hoera, waaivorming!

Er is weinig zo frustrerend als met goede benen de waaier vóór die van jou weg te zien rijden. Seconde na seconde, kilometer na kilometer wordt je klassement verpest. Een situatie die je, als het eenmaal zo ver is, eigenlijk alleen nog maar lijdzaam kunt ondergaan. Tja, moet je maar wat verder van voren zitten als 'het op de kant gaat' en 'het breekt'. Kwestie van slim zijn en goed opletten. Ik ben benieuwd welke favoriet er deze keer in de mongolenwaaier zit. Mooi wielerswoord, dat geen uitleg behoeft.

“ ... *Libérez Bové.*
Meestal nogal slordig
geschreven en altijd
in het wit of het
zwart aangebracht.”

Libérez Bové!

Étape 4: Montpellier – Montpellier: 39 kilomètres

Wielrenners zijn eigengereid, koppig, knettergek, eigenaardig, brutaal en niet te beroerd om een ander schade toe te brengen. Ziezo, dan is het maar gezegd. Bovendien kan ik het weten, ik heb er immers jarenlang tussen gezeten. Trouwens, zelf ben ik ook koppig en eigengereid. *Bon*, zie als ploegleider van negen van dit soort karaktervolle klojo's maar eens een team te smeden. Onmogelijk. Dat ze vandaag in de ploegentijdrit braaf tegen de zestig in het uur door de omgeving van Montpellier jakkerden is dan ook vooral te wijten aan het feit dat ze elkaar hard nodig hebben om er zelf beter van te worden.

We maken een sprongetje. Vandaag te zien op telefoonlijnmasten, elektriciteitshuisjes en andere betonnen elementen die het Franse straatbeeld ontsieren: '*Libérez Bové*'. Meestal nogal slordig geschreven en altijd in het wit of het zwart aangebracht. Dit betreft geen overhaast aangebrachte aanmoediging voor een regionale coureur. Het betekent letterlijk: Bevrijd Bové! En nee, Bové is ook geen voormalige handelaar in EPO en ander snoepgoed die door de Franse justitie tot de orde geroepen is.

Bové is José Bové. En José Bové is de nogal doortastend optredende voorman van de lokale *Confédération Paysanne*, een belangenclub van boeren.

Zeg maar een soort KVO, maar dan voor mannen. En iets dynamischer. Want toen Bové een statement wilde maken tegen de voortschrijdende globalisering van de landbouw en de daarmee verbonden genetische manipulatie van landbouwproducten, trok hij met 300 gelijkgestemden voorzien van tractoren en ander grommend landbouwmaterieel naar een filiaal in aanbouw van McDonald's in de stad Millau. Er bleef niet veel van over.

Wat had ik dát graag gezien, 300 op hol geslagen boeren die de grote, gele *M* van zijn sokkel rukten, als ware het een standbeeld van Saddam. Op zich te prijzen, zou je denken. De Franse justitie dacht van niet. Bové draaide de bak in. Hij zat een tijdje in het *maison d'arrêt* van Villeneuve-lès-Maguelone, pak 'm beet tien kilometer van het parkoers van vandaag. Bové liet zich door zoiets futiels als een paar weken gevangenisstraf natuurlijk niet van de wijs brengen. De voormalige schapenboer van de Causse du Larzac sloot zich aan bij Greenpeace, schreef een boek, meldde zich aan als presidentskandidaat en bleef anarchistische streken uithalen. Af en toe leverde hem dat weer een verblijf tussen vier muren op. Zijn omvangrijke achterban kalkte dan uit protest '*Libérez Bové!*' op muren en lantaarnpalen.

Eigengereid, koppig, knettergek, brutaal, eigenaardig en niet te beroerd om een ander schade te berokkenen. In José Bové schuilt een fantastisch wielrenner. 11

Knettergek

Étape 5: Le Cap d'Agde - Perpignan 196,5 kilomètres

Chute dans le peloton! Zeker in de nerveuze eerste week van de Tour klinkt deze kreet, die natuurlijk 'valpartij in het peloton' betekent, dagelijks over de koersradio. Onze eigen frisse, Hollandse jongens lagen er ook een paar keer bij. Gisteren verliet Piet Rooijackers met een gebroken elleboog de Tour, vandaag was het de beurt aan Robert Gesink met een gebroken pols. Zij hadden nog geluk, de Spanjaard Pedro Horillo viel tijdens de Giro bijna dood in een ravijn. En ook hij had nog mazzel, want doden zijn er in het verleden ook al te betreuren geweest in de Tour.

Wielrennen is dus niet alleen een schitterende sport, maar ook een reuze gevaarlijke. Conclusie: wie er vrijwillig voor kiest deze sport als hobby in competitieverband te beoefenen, moet wel knettergek zijn.

Er wordt wel gezegd dat elke wielrenner vóór iedere koers bang is voor een valpartij. Schrijver-wielrenner Tim Krabbé was er zelfs keer op keer van overtuigd dat het déze keer dramatisch met hem af zou lopen. Gek, maar zo fatalistisch was ik in mijn eigen, bescheiden carrière helemaal niet. Tuurlijk, je kon vallen, maar anderen hadden daarvoor veel meer talent dan ik.

Het zijn namelijk altijd dezelfde klungels die erbij gaan liggen: de Frank Schlecks, David Zabriskies en Denis Menchovs van deze wereld.

Koning van de valpartij was de Zwitser Alex Zuelle, maar die werd dan ook benadeeld door zijn beperkte gezichtsvermogen, het best te vergelijken met de waarnemingscapaciteit van een mol op een stralende zomerdag.

Anderen zijn stukken handiger in het omzeilen van het pijnlijke onheil, dat trouwens vergezeld gaat van een typisch geluid van ledematen en fietsonderdelen die schuren over grof asfalt. Ik heb renners op de meest onwaarschijnlijke manieren overeind zien blijven en noodstops zien maken. Zelf ben ik ooit eens in een reflex in één vloeiende beweging over zowel een gevallen renner als zijn fiets heengesprongen. Met zestig kilometer per uur hoef je dan helemaal niet zo hoog te springen, dacht ik tijdens mijn vlucht nog triomfantelijk.

Ja ja, stoere verhalen te over.

Natuurlijk ben ik ook wel eens gevallen tijdens een koers. Ik herinner me een schuiver tijdens een zomeravondcriterium in het centrum van Zeist. Het parkoers was merkwaardig: een vierkant met een lengte van precies één kilometer. Er reed een kopgroep weg en in een poging me bij de gelukkigen te voegen, nam ik in één van de vier bochten te veel risico. Mijn voorwiel gleed weg en ik schoof genadeloos richting de hekken. Tijdens het opstaan schoot de pijn door mijn lichaam en opeens leek wielrennen zo'n logische levenskeuze niet meer.

Knettergek - vervolg

Ik graaide naar mijn fiets, draaide me om en keek in de grote ogen van een vrouw die zich had losgemaakt uit het publiek. Ze klom over het hek en liep op me af.

Ze was nog maar een meter van me vandaan toen ze haar rok in een wilde beweging omhoog gooide en triomfantelijk gilde: "Ik ben ook gevallen met de fiets! Kijk maar!" En inderdaad, behalve een door rossig schaamhaar omgeven slip werd ook duidelijk een flinke schaafwond op haar rechterknie zichtbaar.

Daar, op die warme zomeravond in Zeist, was niet alleen de wielrenner knettergek.

“Tuurlijk, je kon vallen, maar anderen hadden daarvoor veel meer talent dan ik.”